

TÍCH HỢP GIÁO DỤC TÀI CHÍNH TRONG DẠY HỌC MÔN TOÁN Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC: PHÂN TÍCH TỪ ĐỊNH HƯỚNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018 VÀ MỘT SỐ VÍ DỤ

Trần Thúy Nga

Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam
Email: ngagdpt@gmail.com

Article history

Received: 10/01/2022

Accepted: 10/02/2022

Published: 05/3/2022

Keywords

Financial education,
Experiential activities,
Mathematics, Primary
school

ABSTRACT

When developing the 2018 general education curriculum, the Ministry of Education and Training has emphasized on the integration of financial education contents into the curriculum of certain subjects with the aim of developing learners' financial capacity as an essential life skill from an early age. This article aims to identify the opportunities to integrate Financial Education at primary level with the 2018 The Primary Mathematics Curriculum and how to integrate these contents in teaching Mathematics in primary schools with some specific examples.

1. Mở đầu

“Giáo dục tài chính (GDTC) là một quá trình trong đó cá nhân/doanh nghiệp/nhà đầu tư tăng cường hiểu biết của mình về các khái niệm và sản phẩm tài chính, thông qua việc tiếp nhận thông tin, hướng dẫn và/hoặc tư vấn khác để phát triển các kỹ năng, nhận thức rõ hơn các rủi ro và cơ hội tài chính. Từ đó họ có thể đưa ra các quyết định xác thực, biết cách tìm kiếm hỗ trợ ở đâu và có thể hành động một cách hiệu quả nhằm cải thiện tình trạng tài chính của mình” (OECD, 2015). Trong Chiến lược tài chính toàn diện quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030 đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 149/QĐ-TTg ngày 22/01/2020, GDTC là một mục tiêu quan trọng. Khi xây dựng Chương trình giáo dục phổ thông 2018, Bộ GD-ĐT đã chỉ đạo tích hợp một số nội dung GDTC vào Chương trình của một số môn học, với mục tiêu giúp người học xây dựng và nâng cao *năng lực (NL) tài chính (như một kỹ năng sống thiết yếu từ khi còn nhỏ)*; phát triển các kỹ năng và hành vi tài chính tích cực; xây dựng cách tiếp cận, thái độ và phương pháp giải quyết các vấn đề tài chính và tiền tệ một cách phù hợp.

GDTC có vai trò to lớn đối với việc tăng cường hiểu biết của cá nhân về sản phẩm tài chính, cơ hội và rủi ro tài chính, cải thiện NL ra quyết định, tăng cường phúc lợi gia đình, bảo vệ người tiêu dùng... Đối với xã hội, GDTC là một yếu tố then chốt để thúc đẩy phổ cập tài chính, phát triển thị trường tài chính, tăng trưởng kinh tế, xoá đói giảm nghèo, giảm bất bình đẳng.

Phân tích kinh nghiệm quốc tế cho thấy nhiều nước đã đưa GDTC vào trong trường học khá sớm. Theo khảo sát của OECD (OECD, 2015), bắt đầu từ những năm 50 trong thế kỉ XX, Nhật Bản đã đưa ra chính sách tiết kiệm thông qua các tổ chức như ngân hàng trẻ em và tiết kiệm bưu điện. Sau đó, các nước như Hàn Quốc, Singapore, Malaysia và Trung Quốc cũng đã thực hiện các chính sách xúc tiến tiết kiệm tương tự. Đây chính là tiền thân của việc đưa GDTC vào trong trường học hiện nay. Nhiều nước cũng đã tích hợp GDTC vào các chủ đề của nhiều môn học như ở Nhật Bản (2007), New Zealand (2007), Philippines (2009), Hàn Quốc (2009), Malaysia (2011), Singapore (2012), Trung Quốc (2014), Ấn Độ (2015). Từ năm 2012, kiến thức về tài chính là một phần tùy chọn trong chương trình đánh giá HS quốc tế (PISA), trên cơ sở đó đã xây dựng chương trình chi tiết về GDTC trong trường học và bộ tiêu chuẩn quốc tế duy nhất về mức độ hiểu biết tài chính của những người trẻ.

Ở Việt Nam hiện nay, người dân nói chung vẫn chưa quen với các khái niệm cơ bản về tài chính và quản lí tài chính như thu nhập, chi tiêu, tiết kiệm... Một số ngân hàng và tổ chức phi chính phủ đã thực hiện GDTC trong một số trường học và cộng đồng dân cư nhưng hiệu quả tác động đến thay đổi nhận thức về tài chính không nhiều. Điều này cho thấy, cần có chính sách GDTC quốc gia; và việc trang bị các kiến thức về GDTC ngay từ trên ghế nhà trường là cần thiết và mang tính cấp bách (Nguyễn Minh Giang, 2020).

NL toán học và hiểu biết tài chính có mối quan hệ với nhau. Một người có khả năng về tài chính thường cũng có NL tính toán. Chính vì vậy, GDTC cung cấp một bối cảnh tốt để phát triển NL toán học. Có rất nhiều cơ hội để tích hợp GDTC trong chương trình môn Toán ở trường phổ thông, thông qua các chủ đề nội dung liên quan như: Tiền tệ, giá cả - Chi tiêu, thu nhập - Tiết kiệm - Chia sẻ (World Bank, 2017) và các hoạt động thực hành giải quyết vấn đề

liên quan đến sử dụng tiền trong bối cảnh thực tiễn. Bối cảnh liên quan đến tài chính cung cấp những cơ hội giúp GV tổ chức những hoạt động vận dụng kiến thức toán học vào giải quyết vấn đề cuộc sống phong phú, đa dạng. Thông qua đó, HS không những nắm vững các kiến thức toán học trong chương trình mà còn có nhiều cơ hội để phát triển các thành tố của NL toán học như tư duy lập luận, giao tiếp và hợp tác, giải quyết vấn đề sáng tạo.

Vì vậy, trong bài báo này, chúng tôi thảo luận về sự cần thiết phải xây dựng hệ thống các nội dung GDTC ngay từ tiểu học và thảo luận cách thức tích hợp nội dung GDTC trong quá trình dạy học môn Toán ở trường tiểu học thông qua một số ví dụ cụ thể.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Cơ hội tích hợp Giáo dục tài chính ở tiểu học thông qua Chương trình giáo dục phổ thông môn Toán 2018

Trong Chương trình giáo dục phổ thông môn Toán 2018, thuật ngữ “GDTC” được chính thức đề cập đến ở lớp 4, lớp 5 trong hoạt động thực hành và trải nghiệm (Bộ GD-ĐT, 2018a, tr 40, tr 46). Chương trình không có chủ đề độc lập về GDTC, nhưng nội dung về GDTC được tích hợp trong chương trình xuyên suốt từ lớp 2 đến lớp 5. Cụ thể như sau :

Bảng 1. Nội dung GDTC thể hiện trong chương trình môn Toán cấp tiểu học

Lớp	Chủ đề	Yêu cầu cần đạt
Lớp 2	Đo lường	Nhận biết được tiền Việt Nam thông qua hình ảnh một số tờ tiền.
Lớp 3	Đo lường	Nhận biết được mệnh giá của các tờ tiền Việt Nam (trong phạm vi một trăm nghìn đồng); nhận biết được tờ tiền hai trăm nghìn đồng và năm trăm nghìn đồng (không yêu cầu HS đọc, viết số chỉ mệnh giá). Thực hành tính toán, đổi tiền, giải quyết một số vấn đề thực tế liên quan.
Lớp 4	Hoạt động thực hành và trải nghiệm	Thực hành mua bán, trao đổi tiền tệ
Lớp 5	Hoạt động thực hành và trải nghiệm	Thực hành mua bán, trao đổi, chi tiêu hợp lý; thực hành tính tiền lãi, lỗ trong mua bán; tính lãi suất trong tiền gửi tiết kiệm và vay vốn.

Bảng trên cho thấy, mặc dù Chương trình giáo dục phổ thông môn Toán 2018 không thiết kế chủ đề độc lập về GDTC nhưng có rất nhiều cơ hội để dạy GDTC cho HS từ lớp 2 đến lớp 5. Chẳng hạn, ở lớp 2, khi tổ chức hoạt động dạy học giúp HS nhận biết tiền Việt Nam thông qua hình ảnh một số tờ tiền, GV có thể tích hợp các hoạt động giúp HS làm quen với một số kiến thức tài chính đơn giản gắn với đời sống như: Nhận biết đúng mệnh giá các tờ tiền trong phạm vi các số đã học; đếm tiền và chọn để lấy ra đúng số tiền cần thiết; hiểu được tiền là phương tiện để trao đổi, giao dịch khi mua bán; trong cuộc sống, con người làm gì để có thu nhập, có tiền. Ở lớp 3, khi tổ chức các hoạt động giúp HS nhận biết được mệnh giá của các tờ tiền Việt Nam (trong phạm vi 100 000 đồng); nhận biết được tờ tiền hai trăm nghìn đồng và năm trăm nghìn đồng (không yêu cầu HS đọc, viết số chỉ mệnh giá). Các nội dung về thực hành tính toán, đổi tiền, giải quyết một số vấn đề thực tế liên quan, có thể tích hợp các thuật ngữ của GDTC như: thu nhập, mua bán, trao đổi, chi tiêu, tiết kiệm... thông qua các tình huống thực tiễn. GV cũng có thể giới thiệu đồng tiền của một số nước rồi tổ chức cho HS vận dụng các kỹ năng đã học để tính toán, đổi tiền, giải quyết vấn đề thực tiễn có liên quan. Ở lớp 4, lớp 5 HS tham gia các hoạt động thực hành và trải nghiệm liên quan đến các hoạt động thực tiễn như: thực hành mua bán, trao đổi, chi tiêu hợp lý; thực hành tính tiền lãi, lỗ trong mua bán; tính lãi suất trong tiền gửi tiết kiệm và vay vốn... để HS hiểu được các “trụ cột lớn” của hiểu biết tài chính như: thu nhập, chi tiêu, tiết kiệm, chia sẻ và đầu tư.

Có thể tóm tắt những cơ hội dạy GDTC trong môn Toán từ lớp 2 đến lớp 5 trong các mạch kiến thức môn Toán như sau :

- Giai đoạn lớp 2, lớp 3: HS học về tiền và đưa ra những lựa chọn thực sự về chi tiêu và tiết kiệm tiền trong bối cảnh cuộc sống của các em, bao gồm cả cách giải các bài toán về số tự nhiên liên quan đến tiền. HS biết rằng tiền đến từ các nguồn khác nhau và có thể được sử dụng cho các mục đích khác nhau. HS hiểu ở mức đơn giản về giá trị của đồng tiền. HS học được rằng mọi người sẽ đưa ra những lựa chọn khác nhau khi chi tiêu tiền. HS có cơ hội tiếp cận với các vấn đề xã hội và đạo đức về sử dụng tiền trong cuộc sống hàng ngày của các em.

- Giai đoạn lớp 4, lớp 5: HS có cơ hội thực hành trao đổi, mua bán, chi tiêu, tiết kiệm thông qua các tình huống cụ thể. Thông qua đó, các em biết đưa ra quyết định hay cân nhắc cách tiêu tiền kể cả tiền tiêu vật và các khoản đóng góp, chia sẻ, trao tặng, từ thiện. HS hiểu rằng nguồn tiền có thể được phân bổ theo những cách khác nhau và những quyết định này mang tính cá nhân. HS học cách tiết kiệm tiền và nhận ra rằng các mong muốn và nhu cầu trong tương lai có thể được đáp ứng thông qua tiết kiệm. HS có cơ hội suy nghĩ đến các lý do để tiết kiệm và giải thích lợi ích của kế hoạch

tiết kiệm trong cuộc sống. HS biết cách xác định chi phí khi mua hàng bằng công thức: $\text{giá} \times \text{số lượng} = \text{chi phí}$. HS có cơ hội giải quyết các dạng vấn đề khác nhau để tìm ra giá cả, số lượng và giá trị của hàng hóa. Thông qua những tình huống thực tế, HS nắm được những thông tin về giá cả một số mặt hàng thông dụng như: thực phẩm, văn phòng phẩm, quần áo, giấy dép... HS có thể kể được một số khoản mục chi tiêu và thu nhập của gia đình, ngân sách gia đình, kế hoạch hóa ngân sách gia đình. Các bảng dưới đây sẽ là những gợi ý của tác giả về cơ hội tích hợp GDTC qua các chủ đề/mạch kiến thức môn Toán ở tiểu học (bảng 2); cơ hội tích hợp các chủ đề về GDTC ở các lớp (bảng 3).

Bảng 2. Cơ hội tích hợp GDTC qua các chủ đề/mạch kiến thức trong môn Toán ở tiểu học

Chủ đề/Mạch kiến thức	Lớp 2	Lớp 3	Lớp 4	Lớp 5
Số và cấu tạo thập phân của một số		*	*	*
So sánh các số		*	*	*
Làm tròn số		*	*	*
Các phép tính cộng, trừ, nhân, chia với số tự nhiên		*	*	*
Tính nhẩm		*	*	*
Các phép tính cộng, trừ, nhân, chia với số thập phân				*
Thực hành giải quyết vấn đề liên quan đến các phép tính đã học		*	*	*
Ti số. Tỉ số phần trăm				*
Sử dụng máy tính cầm tay				*
Biểu tượng về đại lượng và đơn vị đo đại lượng	*	*		
Tính toán và ước lượng với các số đo đại lượng	*	*	*	*
Thu thập, phân loại, sắp xếp các số liệu		*	*	*
Đọc, mô tả biểu đồ thống kê		*	*	*
Hình thành và giải quyết vấn đề đơn giản xuất hiện từ các số liệu và biểu đồ thống kê		*	*	*
Hoạt động thực hành và trải nghiệm	*	*	*	*

Nghiên cứu yếu tố GDTC ở Chương trình giáo dục phổ thông môn Toán tiểu học của một số nước như chương trình môn Toán tiểu học bang Texas, Hoa Kỳ (Ontario Ministry of Education, 2012), chương trình môn Toán Oratio (Ontario Ministry of Education, 2020),..., chúng tôi thấy một số yếu tố về GDTC đề cập xuyên suốt chương trình như: Tiền tệ, giá cả - Chi tiêu, thu nhập - Tiết kiệm - Chia sẻ. Soi chiếu vào Chương trình giáo dục phổ thông môn Toán 2018, có thể tích hợp những yếu tố của GDTC thể hiện như sau :

Bảng 3. Cơ hội tích hợp các chủ đề của GDTC qua các lớp

Chủ đề	Lớp 2	Lớp 3	Lớp 4	Lớp 5
Tiền tệ, giá cả	*	*	*	*
Chi tiêu, thu nhập	*	*	*	*
Tiết kiệm		*	*	*
Chia sẻ			*	*

2.2. *Dạy học tích hợp Giáo dục tài chính trong môn Toán tiểu học*

Như đã phân tích ở trên, GDTC không phải là một chủ đề độc lập trong Chương trình giáo dục phổ thông môn Toán, vì thế không có cách tiếp cận hệ thống hay yêu cầu bắt buộc cho hoạt động này mà các hoạt động liên quan đến GDTC thường được tích hợp trong dạy học môn Toán và các môn học khác như là những ứng dụng kiến thức vào giải quyết vấn đề thực tiễn. Do đó, để có thể trang bị cho HS tiểu học một số hiểu biết về tài chính thì tích hợp là cách tiếp cận phù hợp trong dạy học.

Việc đưa các yếu tố của GDTC vào môn Toán ở trường tiểu học giúp trẻ có thể hình dung đầy đủ nhất có thể về vị trí, vai trò, ý nghĩa và sự cần thiết của việc áp dụng kiến thức tài chính vào cuộc sống xung quanh. Nó cũng thúc đẩy việc mở rộng kết nối liên môn, thể hiện mối liên hệ giữa toán học và đời sống thực tiễn, từ đó tăng động lực học tập môn Toán. Nhiều nghiên cứu chỉ ra rằng dạy học tích hợp thông qua các hoạt động trải nghiệm của HS là một trong những cách thức hiệu quả để đưa các yếu tố của GDTC vào nhà trường (Amagir và cộng sự, 2018)

Tích hợp GDTC trong dạy học môn Toán có thể được hiểu là sự *thu hút, lồng ghép, bổ sung* các kiến thức, các nội dung cần thiết về GDTC vào những nội dung vốn có của môn Toán (Đỗ Tiến Đạt và Trần Thuý Nga, 2019). Ví dụ, khái niệm “lãi suất” được hình thành trên cơ sở tính tỉ số phần trăm của một số và vận dụng tỉ số phần trăm để giải quyết vấn đề cuộc sống. Các hoạt động “tính tỉ số phần trăm” không chỉ thuần túy liên quan đến môn Toán mà còn được thực hiện lồng ghép qua các hoạt động thực tiễn liên quan đến tài chính ngân hàng như: tiết kiệm, vay mượn, tín dụng, lãi suất, lập kế hoạch chi tiêu...

Dạy học tích hợp GDTC cũng có thể bắt đầu bằng ngữ cảnh cuộc sống thực liên quan đến tài chính mà để giải quyết nó HS phải vận dụng các kiến thức toán học (Đỗ Đức Thái và Đỗ Tiến Đạt, 2016). Theo cách này, các thành phần kiến thức chủ đạo của môn Toán hay GDTC được tổ chức xoay quanh một bối cảnh gắn với thực tế đời sống, gắn với nhu cầu của người học, qua đó giúp HS phát triển các kỹ năng cần thiết cho cuộc sống.

Mặt khác, một trong những điểm nhấn của chương trình mới là đổi mới phương pháp dạy học theo định hướng phát triển NL người học. Vì vậy, vấn đề then chốt vẫn là giúp GV thành thạo trong kỹ thuật thiết kế kế hoạch bài học và tổ chức các hoạt động dạy học đáp ứng yêu cầu phát triển NL. Hiện nay, GV còn gặp lúng túng trong hai khâu của tiến trình nói trên, đó là thiết kế và tổ chức các hoạt động tích hợp GDTC có tính chất trải nghiệm và vận dụng kiến thức GDTC vào thực tiễn.

Từ quan niệm nêu trên, chúng tôi đề nghị hai kiểu/cách tích hợp GDTC trong dạy học môn Toán ở tiểu học: tích hợp GDTC gắn với nội dung bài học trong sách giáo khoa và tích hợp trong hoạt động thực hành và trải nghiệm.

2.2.1. Bài học tích hợp Giáo dục tài chính gắn với nội dung bài học trong sách giáo khoa

Với kiểu bài học này, GV có thể thiết kế, xây dựng các hoạt động học tập tích hợp GDTC phù hợp với các kiến thức toán học quy định trong chương trình. Chẳng hạn, với những bài tập đã có trong sách giáo khoa, GV có thể lồng ghép những câu hỏi, hoặc tổ chức thành những hoạt động, những trò chơi bám sát những yếu tố của GDTC. Đặc biệt, với hoạt động vận dụng, GV có thể gợi ý để HS có cơ hội vận dụng kiến thức kỹ năng vào giải quyết những vấn đề liên quan đến tài chính gắn bó với cuộc sống thực tiễn ở gia đình, ở địa phương của chính HS.

Ví dụ 1. Ở lớp 4, khi học chủ đề “Cộng, trừ, nhân, chia các số có nhiều chữ số”, HS thực hành giải quyết vấn đề thông qua tình huống sau: Dung có 500 000 đồng, Đức có 350 000 đồng. Với số tiền đó, mỗi bạn có thể mua được nhiều nhất mấy đồ vật dưới đây (hình 1)?

Như vậy, ở hoạt động trên, HS được vận dụng kiến thức cộng, trừ các số có nhiều chữ số để giải quyết tình huống thực tiễn đặt ra. Qua đó HS có cơ hội hiểu biết thêm một số kiến thức về GDTC như: tiền dùng để trao đổi, mua bán; giá trị của tiền; khi mua bán cần căn cứ trên nhu cầu và khả năng để đưa ra những quyết định hợp lý. GV cũng có thể đặt thêm các câu hỏi cho HS như:

- Một con gấu bông giá 99 000 đồng, 5 con gấu bông bao nhiêu?
- Chị Lan có 1 triệu đồng, chị Lan có đủ tiền mua hết các mặt hàng

trên không?

- Đức mua 1 chiếc ba lô và 1 chiếc mũ. Hỏi cô bán hàng trả lại Đức bao nhiêu tiền nếu Đức đưa cho cô bán hàng tờ tiền 200 000 đồng và 1 tờ tiền 50 000 đồng.

Ví dụ 2. Ngày thứ nhất, cửa hàng nhập về 4 000 000 đồng, bán hết hàng thu được tất cả 5 000 000 đồng. Ngày thứ hai cửa hàng bán được ít hơn ngày thứ nhất 1 000 000 đồng với số tiền nhập hàng là 2 500 000 đồng. Theo em trong hai ngày đó ngày nào cửa hàng thu được nhiều tiền lãi hơn?

2.2.2. Bài học tích hợp giáo dục tài chính trong hoạt động thực hành và trải nghiệm

Ví dụ 3. Thực hành mua bán, trao đổi tiền tệ (lớp 5)

I. Yêu cầu cần đạt:

Qua bài này, HS đạt được những yêu cầu sau:

- Sử dụng các tờ tiền với các mệnh giá khác nhau trong hệ thống tiền tệ Việt Nam để mua bán, trao đổi trong phạm vi nhất định và ứng dụng vào một số trường hợp trong thực tế.

- HS có cơ hội hình thành và phát triển NL tư duy và lập luận toán học, NL giải quyết vấn đề toán học, NL mô hình hóa toán học, NL giao tiếp toán học thông qua việc phân tích, lựa chọn đưa ra quyết định các đồ dùng để mua với số tiền có được, so sánh số tiền để mua các mặt hàng với số tiền khách hàng đưa; phân tích để chọn các loại mệnh giá tiền cần đổi; giám sát đánh giá hoạt động sử dụng tiền.

II. Đồ dùng dạy học

1. Chuẩn bị của GV: - Các mô hình tờ tiền có mệnh giá: 500đ, 1000đ, 2000đ, 5000đ, 10000đ,...; hóa đơn mua bán; - Phiếu quan sát đánh giá cho các nhóm.

2. Chuẩn bị của HS: - Một số món hàng (Đồ dùng học tập): Bút, thước kẻ, tẩy, compa, vở,...; - Một số hoạt động giới thiệu sản phẩm, thu hút khách hàng,...

Hình 1 (nguồn: Họa sĩ Lưu Chí Đồng)

III. Các hoạt động dạy học

Hoạt động 1: Tình huống: “Đi cửa hàng”

Mục tiêu: HS biết giá của một số loại đồ dùng học tập, biết sử dụng những tờ tiền có mệnh giá khác nhau một cách phù hợp để mua những đồ dùng đó, biết tính tiền thừa và trả lại tiền thừa cho khách hàng.

Yêu cầu: Chia lớp thành 3 nhóm, gồm: + Nhóm 1: Những người bán hàng; + Nhóm 2: Khách hàng; + Nhóm 3: Giám sát, đánh giá. Nếu số người trong mỗi nhóm quá lớn, có thể chia thành 6 nhóm nhỏ, đảm bảo tất cả các em được tham gia, ở nhiều vai trò khác nhau. Chuyển cho nhóm 1, nhóm 2 một số mô hình tờ tiền nhiều mệnh giá khác nhau. Lưu ý tổng số tiền của các nhóm là như nhau.

Tổ chức thực hiện:

a) Nhóm 1 thực hiện trưng bày các sản phẩm (đồ dùng học tập) đã được chuẩn bị, kêu gọi khách hàng đến mua hàng của mình.

Giới thiệu bảng giá các sản phẩm:

Tên đồ dùng	Số lượng	Giá
Thước kẻ	1	5000đ
Bút mực	1	7000đ
Tẩy	1	3000đ
Compa	1	5000đ
Vở viết	1	7500đ

Người bán hàng nhận tiền khi người mua hàng trả tiền và trả lại đúng số tiền thừa cho khách.

Nhóm 2 thực hiện mua hàng chọn hàng và đưa đúng số tiền cho người bán hàng dựa vào bảng giá được quy định. Người mua hàng có thể đưa dư tiền cho người bán hàng nếu không có đúng số tiền như giá cả quy định và sau đó nhận lại tiền thừa.

Nhóm 3 tiến hành giám sát, đánh giá sau khi đi từng nhóm để kiểm tra quá trình thực hiện trao đổi, buôn bán có đúng hay không, chỉ ra lỗi sai nếu có và đưa ra cách khắc phục lỗi sai cùng với sự hướng dẫn của GV.

b) Các nhóm báo cáo kết quả làm việc, đánh giá sơ bộ.

c) Ba nhóm luân phiên nhau thay đổi vị trí của mình để lần lượt được làm khách hàng, người bán hàng và hội đồng đánh giá.

d) GV cho HS trao đổi, rút kinh nghiệm, giáo dục HS cách sử dụng tiền trong mua bán, lựa chọn sản phẩm cần thiết.

Hoạt động 2: Tình huống: “Ngân hàng Mini”

Mục tiêu: HS biết cách đổi từ một tờ tiền có mệnh giá lớn sang tổng các tờ tiền có mệnh giá bé hơn và ngược lại.

Yêu cầu: Chia lớp thành 3 nhóm lớn (có thể giữ lại 3 nhóm ở hoạt động 1). Nhóm 1: Ngân hàng; Nhóm 2: Khách hàng; Nhóm 3: Giám sát, đánh giá.

Tổ chức thực hiện:

a) Hướng dẫn các nhóm thực hành trải nghiệm việc đổi tiền:

Nhóm 1 trao đổi tiền theo bảng giá dạng như sau:

Số tiền	Đổi sang	Cách đổi khác
5000đ	2000đ + 2000đ + 1000đ	
10000đ	2000đ + 1000đ + 1000đ + 1000đ 5000đ + 5000đ	
2000đ	5000đ + 2000đ + 2000đ + 1000đ 1000đ + 1000đ 1000đ + 500đ + 500đ	

Những người trong ngân hàng phụ trách việc đổi tiền khi có khách hàng đến. Tính đúng số tiền khách hàng muốn đổi và đưa lại cho khách hàng số tiền cần đổi.

Nhóm 2: Khách hàng đến ngân hàng có thể đổi những tờ tiền có mệnh giá nhỏ thành một tờ tiền có mệnh giá lớn hơn (ví dụ: Đổi các tờ tiền 2000đ và tờ tiền 1000đ để lấy được tờ tiền 5000đ,...) và ngược lại.

Nhóm 3: Đi đến ngân hàng kiểm tra xem hoạt động trao đổi tiền có diễn ra đúng hay không, nhắc nhở ngân hàng và khách hàng khi có sai sót.

Các nhóm báo cáo kết quả làm việc, đánh giá sơ bộ.

Ba nhóm luân phiên nhau thay đổi vị trí của mình, tiếp tục thực hành; trao đổi, rút kinh nghiệm.

b) Hướng dẫn các nhóm thực hành trải nghiệm việc gửi tiền hoặc rút tiền.

Nhóm khách hàng đến gửi tiền, nhóm ngân hàng đưa mẫu bảng kê để khách hàng liệt kê số lượng của từng mệnh giá.

Nhóm khách hàng đến rút tiền, nhóm ngân hàng đưa tiền, lập mẫu bảng kê để khách hàng ký nhận; + Các nhóm báo cáo kết quả làm việc, đánh giá sơ bộ; + Ba nhóm luân phiên nhau thay đổi vị trí của mình, tiếp tục thực hành; trao đổi, rút kinh nghiệm.

Sau khi thực hiện xong hoạt động, GV tổ chức cho HS trao đổi, rút kinh nghiệm để quá trình hoạt động lần sau thực hiện được tốt hơn.

Mệnh giá	Số tờ	Thành tiền
5000đ	
2000đ	
1000đ	
500đ	
TỔNG CỘNG		
Bảng chữ: ...		

3. Kết luận

Đối với mỗi người, để sống và hoạt động trong xã hội hiện đại, cần có những hiểu biết tối thiểu về tài chính, về sản phẩm tài chính, cơ hội và rủi ro tài chính,... NL tài chính được coi như một kỹ năng sống thiết yếu (từ khi còn nhỏ). Đối với xã hội, GDTC là một yếu tố then chốt để thúc đẩy phổ cập tài chính, phát triển thị trường tài chính, tăng trưởng kinh tế, xoá đói giảm nghèo, giảm bất bình đẳng. Tích hợp một số nội dung GDTC vào chương trình của một số môn học, trong đó có môn Toán sẽ góp phần thực hiện mục tiêu giúp người học xây dựng và nâng cao NL tài chính; phát triển các kỹ năng và hành vi tài chính tích cực; xây dựng cách tiếp cận, thái độ và phương pháp giải quyết các vấn đề tài chính và tiền tệ một cách phù hợp. Việc tích hợp cũng sẽ thể hiện mối liên hệ giữa toán học và đời sống thực tiễn, từ đó tăng động lực học tập môn Toán.

Tích hợp GDTC trong môn Toán ở trường tiểu học có thể thực hiện theo những cách thức và cấp độ khác nhau. Do đó, trên cơ sở hiểu rõ những khái niệm căn bản của GDTC, thấy những cơ hội tích hợp GDTC trong môn Toán, GV có thể khai thác những nội dung toán học có cơ hội tích hợp GDTC như các kỹ thuật/cách mà bài báo đã đề xuất nhằm vừa có thể nâng cao hiệu quả dạy học môn Toán, vừa có thể nâng cao hiểu biết về tài chính cho HS.

Tài liệu tham khảo

- Amagir, A., Groot, W., Maassen van den Brink, H., & Wilschut, A. (2018). A review of financial-literacy education programs for children and adolescents. *Citizenship, Social and Economics Education*, 17(1), 56-80.
- Bộ GD-ĐT (2018a). *Chương trình giáo dục phổ thông môn Toán* (ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TTBGDDT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT)
- Bộ GD-ĐT (2018b). *Chương trình giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể* (ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TTBGDDT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT).
- Đỗ Tiên Đạt, Trần Thúy Nga (2019). Một số vấn đề về dạy học tích hợp trong môn Toán ở trường Tiểu học. *Tạp chí giáo dục*, 455, 39-42.
- Đỗ Đức Thái, Đỗ Tiên Đạt (2016). Dạy học tích hợp trong môn Toán ở trường phổ thông. *Tạp chí Khoa học giáo dục, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam*, 129, 15-19.
- Nguyễn Minh Giang (2020). Thực trạng giáo dục tài chính cho học sinh tiểu học ở thành phố Hồ Chí Minh. *Tạp chí Giáo dục*, 481, 43-48.
- OECD INFE (2012). *OECD/INFE High-Level Principles on National Strategies for Financial Education*. OECD Publishing.
- OECD (2015). *National strategies for financial education*. <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/National-Strategies-FinancialEducation-Policy-Handbook.pdf>
- Ontario Ministry of Education (2020). *Ontario curriculum grades 1 to 8: Mathematics*. [https://assets-us-01.kc-usercontent.com/fbd574c4-da36-0066-a0c5-849ffb2de96e/90439c6e-f40c-4b58-840c-57ed88a9345/The%20Ontario%20Curriculum%20Grades%201%E2%80%938%20-%20Mathematics,%202020%20\(January%202021\).pdf](https://assets-us-01.kc-usercontent.com/fbd574c4-da36-0066-a0c5-849ffb2de96e/90439c6e-f40c-4b58-840c-57ed88a9345/The%20Ontario%20Curriculum%20Grades%201%E2%80%938%20-%20Mathematics,%202020%20(January%202021).pdf)
- Texas Education Agency (2012). *Texas Essential Knowledge and Skills for Mathematics*. <https://tea.texas.gov/sites/default/files/Elementary%20Math%20TEKS%20nd%20Rdg.pdf>
- Thủ tướng Chính phủ (2020). *Quyết định số 149/QĐ-TTg ngày 22/01/2020 về phê duyệt Chiến lược tài chính toàn diện quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030*.
- World Bank (2017). *Đề xuất Khung năng lực tài chính cho Giáo dục Phổ thông hệ 12 năm*. Hội thảo với Ban biên soạn chương trình môn Toán. Hà Nội, ngày 11/09/2017.